

Bom onder kabinetsbeleid: ‘Om boeren te kunnen onteigenen vanwege stikstof is uitvoerig onderzoek nodig.’

Posted on 15 maart 2023 by Syp Wynia

Het idee dat nog dit jaar (groepen) boeren aangewezen kunnen worden voor onteigening omdat ze stikstofschade toebrengen aan nabijgelegen natuurgebieden is een fictie. Dat concludeert wetenschapsjournalist Arnout Jaspers, auteur van het pas verschenen boek *De Stikstoffuik*. Het opstellen van een lijst ‘piekbelasters’ wordt een jarenlange aangelegenheid, zo stelt Jaspers.

Het belangrijkste obstakel: om te kunnen vaststellen of een boer of een ander bedrijf voor te veel stikstof in zo’n natuurgebied zorgt zal ter plekke intensief onderzoek moeten worden gedaan. Het is niet mogelijk om de stikstof-natuurschade van één bedrijf door een computermodel – zoals het nu gebruikte computermodel Aerius – te laten berekenen.

*Arnout Jaspers brengt deze ernstige tegenslag voor het kabinet RutteVier onder de aandacht **in gesprek met Syp Wynia** voor Wynia's Week TV. Het gesprek **is ook beschikbaar als podcast**.*

Jaspers noemt het 'opmerkelijk' dat zelfs de D66-stikstofspecialist, Tweede Kamerlid Tjeerd de Groot – het bekendste gezicht achter het verscherpte stikstofbeleid van het kabinet RutteVier – erkent dat het niet mogelijk is om bedrijven alleen op grond van uitkomsten van een computermodel te onteigenen. De Groot erkende dat tijdens het laatste grote stikstofdebat in de Tweede Kamer op donderdag 23 februari, maar dit bleef goeddeels onopgemerkt. Ten onrechte, stelt Jaspers.

Het onafhankelijke Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt vroeg in de Kamer aan D66'er De Groot of het Aerius-model voldoende basis zou zijn voor de onteigening van boeren. Omtzigt gaf zelf al het antwoord: 'Dat is juridisch volstrekt onhoudbaar. D66 weet dat.'

D66-Kamerlid De Groot erkende dat: 'Ik denk absoluut niet dat Aerius voldoende is. Zeker als het gaat om het intrekken van vergunningen, zal je ook moeten aantonen dat de uitstoot van een locatie leidt tot achteruitgang van het betreffende natuurgebied. Dat zal je moeten doen door ook ter plekke te gaan kijken en ter plekke waarnemingen te doen. Dat zal je aanvullend op Aerius absoluut moeten doen.' De Groot maakte ook melding van ammoniakmetingen vanuit satellieten die behulpzaam zouden kunnen zijn.

'Drijfzandmodellen'

Omtzigt stelde vervolgens vast dat we 'hier op basis van drijfzandmodellen heel duur beleid aan het voeren zijn'. Hij vroeg De Groot hoe die dacht te voorkomen dat het een 'juridische chaos wordt'. Hij verwees naar de massale gang naar de rechter van spaarders die teveel belasting hadden betaald en naar de toeslagenaffaire.

Omtzigt: 'Krijgen we straks een lijst met duizenden boeren die onteigening aanvechten. Ik waarschuw hier daarvoor. Dan hebben we miljarden uitgegeven, maar halen we de natuurdoelen niet.' En: 'Het recht op eigendom ligt nota bene vast in de Grondwet, dus het is niet iets waar we hier even makkelijk over hoeven te doen, of je dat nou leuk vindt of niet.'

Kabinetsbeleid 'stuk'

Arnout Jaspers stelt vast dat met de erkenning van De Groot dat de beoordeling van de stikstofschade ten behoeve van een eventuele onteigening niet door een computer kan worden bepaald het kabinetsbeleid qua stikstof 'stuk' is. Dat er nu stikstofvergunningen door rechters alleen op grond van een computermodel worden geweigerd of ingetrokken is al omstreden.

De Commissie-Hordijk die in 2020 rapport uitbracht aan de toenmalige landbouwminister Carola Schouten vond toen ook al dat het afwijzen of intrekken van individuele stikstofvergunningen op basis van Aerius niet verantwoord was. Maar de erkenning dat onteigenen alleen op basis van een voor dit doel onvoldoende precies computermodel onmogelijk is heeft verregaande consequenties voor het beoogde kabinetsbeleid, zoals de halvering van de stikstofuitstoot in 2030.

Arnout Jaspers: 'Tot dusver was het idee: met Aerius gaan we een lijst piekbelasters berekenen en opstellen en die moeten er dan uit, hè – goedschiks of kwaadschiks. Maar dat Aerius-model kan dus helemaal niet op individueel bedrijfsniveau. Als Aerius nu zegt dat een bedrijf een piekbelaster is en er onteigend gaat worden, dan moet bij dat bedrijf en bij dat natuurgebied gemeten worden, echt gemeten van hoeveel stikstof dat bedrijf in dat gebied deponeert en of dat de reden is dat het daar slecht gaat met de natuur. Nou, dat is een klus hoor. Daar ben je gerust twee jaar mee bezig om aan te tonen dat er een causaal verband is tussen dat bedrijf en de natuurschade.'

'Met kaplaarzen het veld in'

Jaspers: 'En er moet echt gemeten worden, met kaplaarzen dat gebied in. Terwijl ze dachten dat ze aan de hand van een lijst piekbelasters – berekend door Aerius – aan de gang konden. Eigenlijk is het beleid nu stuk. Ze kunnen het gewoon niet doorzetten.'

Arnout Jaspers licht in het videogesprek (en podcast) voor Wynia's Week TV zijn nieuwe boek 'De Stikstoffuik' toe aan de hand van een reeks stellingen. Zoals: 'De Nederlandse natuur staat niet op omvallen', 'Er blijkt altijd Natura2000-gebied bij te kunnen, maar er kan nooit iets af', 'In Duitsland zijn ze 4000 keer minder streng dan

hier', 'Om de Nederlandse stikstofdoelen te halen moeten de buurlanden strenger worden dan de Europese regels' en 'Onze natuur wordt stikstofgevoelig gemaakt'.

'De Stikstoffuik' van Arnout Jaspers *is ruim geïllustreerd door René van Asselt, 132 bladzijden, 21,50 (geen verzendkosten) en is overal verkrijgbaar, zoals ook in de winkel van Wynia's Week.*

Wynia's Week *is er iedere woensdag en zaterdag en heeft een unieke formule: de abonnees betalen op vrijwillige basis. Dat kan op verschillende manieren, kijk* ***HIER*** *https://www.wyniasweek.nl/doneren/ .*